

(przyjęty w dniu 20 maja 2013 przez Radę Ministrów)

KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI NA LATA 2013 - 2015

*Krajowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013-2015 jest kolejnym z następujących po sobie dokumentów określających zadania z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi, realizowanych począwszy od września 2003 roku, kiedy to pierwszy z nich – *Krajowy Program Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2003-2004* został przyjęty przez Radę Ministrów. Biorąc pod uwagę doświadczenia płynące z realizacji poprzednich Planów wskazujące, iż wielokrotnie realizacja zadań wymagała czasu wykraczającego poza okres dwuletni objęty planowaniem wydłużono czas realizacji obecnego Planu do 3 lat w przekonaniu, iż pozwoli to na bardziej efektywne wykorzystanie istniejących środków finansowych i zasobów ludzkich*

Handel ludźmi w Polsce

Nasilenie się zjawiska handlu ludźmi zaobserwowano w Polsce na początku lat 90. Obecnie Polska nie jest już tylko krajem pochodzenia ofiar, ale także krajem tranzytowym, przez który odbywa się transfer ofiar z Europy Wschodniej do Europy Zachodniej oraz krajem docelowym dla ofiar wykorzystywanych głównie w prostytucji i pracy przymusowej.

A. Obraz zjawiska w latach 2009-2011 w świetle danych prokuratorskich i policyjnych.

Z danych Prokuratury Generalnej wynika, iż łącznie w latach 2009-2011 1524 osoby były pokrzywdzonymi w wyniku przestępstwa handlu ludźmi, z czego nadal zdecydowaną większość (81,7%) stanowili obywatele RP (1245 osób). Pozostali pokrzywdzeni (279 osób – 18,3%) to cudzoziemcy. Proporcje te to niemal stale obserwowana tendencja: odsetek cudzoziemców jest nieznacznie mniejszy w porównaniu z okresem 2006-2008 (22,7%).

Od roku 2009 obserwuje się spadek liczby małoletnich pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi (66 małoletnich w 2009 r., 32 – w 2010 r. oraz 17 – w 2011 r.).

Dominującym zjawiskiem pozostaje handel ludźmi odbywający się w granicach Unii Europejskiej i w przypadku obywateli RP dotyczy kobiet wykorzystywanych seksualnie zarówno w Polsce, jak i zagranicą oraz osób wyjeżdżających zagranicę wykorzystywanych do pracy przymusowej.

Z danych Centralnego Zespołu dw. z Handlem Ludźmi CBS KGP wynika, iż w latach 2009-2011 oprócz wielu przypadków wykorzystania seksualnego Polek w innych krajach UE (Niemcy, Holandia, Włochy), obywatele RP byli identyfikowani jako ofiary pracy przymusowej oraz zmuszania do popełniania oszustw (zabór dokumentów celem zawarcia umów kredytowych na szkodę pokrzywdzonych – przypadek w Niemczech czy wyłudzenia świadczeń socjalnych – w Wielkiej Brytanii w 2012 r.).

W latach 2010-2011 Policja zakończyła 41 postępowań, z czego 25 dotyczyło wykorzystania seksualnego, 8 spraw dotyczyło handlu dziećmi, 4 – pracy przymusowej, 2 – wykorzystania w żebractwie i do popełniania drobnych przestępstw, a także 2 sprawy – wykorzystania w celu wyłudzenia kredytów. Sześć spraw dotyczyło wykorzystania cudzoziemców w Polsce (wykorzystania seksualnego ob. Ukrainy i Bułgarii, wykorzystania do pracy przymusowej ob. Bangladeszu, oraz wykorzystania w żebractwie ob. Rumunii), w których status osoby pokrzywdzonej uzyskało 30 cudzoziemców.

W przypadku zmuszania do żebractwa cudzoziemców w Polsce proceder ten dotyczy głównie ob. Rumunii, Mołdowy, rzadziej Ukrainy, zaś sprawcami są osoby pochodzenia romskiego, obywatele Rumunii działający w zorganizowanych grupach przestępczych, którzy werbują także kobiety z dziećmi czy osoby niepełnosprawne (pokrzywdzeni są niekiedy okaleczani przez sprawców, którzy w ten sposób chcą powiększyć zyski wynikające z wykorzystania ofiar).

Z posiadanych informacji dot. przypadków tzw. pracy przymusowej wynika, iż coraz częściej na terenie innych krajów UE (np. w Holandii czy Wielkiej Brytanii) dochodzi do przypadków łamania praw pracowniczych zwykle dużych grup Polaków. Trzeba jednak mieć na uwadze, iż nie zawsze przypadki te są identyfikowane czy też są w istocie przypadkami handlu ludźmi. W Polsce ofiarami tego proceduru stają się głównie obywatele krajów sąsiadujących z Polską oraz obywatele krajów azjatyckich.

B. Obraz zjawiska na podstawie danych Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi

Od roku 2006 na zlecenie Ministra SWiA realizowany jest *Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi*. Finansowany w całości z budżetu państwa, przeznaczony jest dla cudzoziemców – obywateli państw trzecich zidentyfikowanych w Polsce jako ofiary handlu ludźmi. Od stycznia 2010 *Program* jest częścią nowego zadania publicznego – *Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi* (KCIK), które zapewnia pomoc zarówno obywatelom RP będącym ofiarami handlu ludźmi, jak i cudzoziemcom. W ramach tego zadania możliwe było wsparcie również domniemanych ofiar handlu ludźmi, zwłaszcza cudzoziemców, wobec których dopuszczono się łamania praw pracowniczych.

W latach 2009-2011 z pomocy w ramach *Programu wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi* skorzystało **90 cudzoziemców** (83 dorosłych i 7 małoletnich, w tym dwoje dzieci ofiary objętej *Programem*). W danym okresie najwięcej ofiar korzystających z *Programu* to obywatele Bułgarii (32% pokrzywdzonych) i Rumunii (22% pokrzywdzonych). Podczas gdy w latach 2006-2008 blisko 70% pokrzywdzonych było ofiarami wykorzystania seksualnego i zmuszania do prostytucji, to w okresie 2009-2011 wspomniane formy popełnienia przestępstwa stanowiły już tylko 50% przypadków. Coraz częściej bowiem uwidacznia się tendencja wzrostu liczby ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej (w latach 2009-2011 pomocą w ramach *Programu* objęto 24 osoby, podczas gdy w latach 2006-2008 zaledwie 7). W ostatnich trzech latach najczęściej identyfikowanymi ofiarami przymusowej pracy byli obywatele państw azjatyckich, z kolei wszystkie zidentyfikowane przez organy ścigania ofiary zmuszania do żebractwa pochodziły z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Tu także obserwuje się wzrost liczby ofiar tej formy wykorzystania (w latach 2009-2011 *Programem* objęto 12 ofiar, podczas gdy w latach 2006-2008 – 4). W kilku przypadkach można było mówić o więcej niż jednej formie eksploatacji, trudne było przy tym wskazanie formy dominującej. Fakt ten potwierdza obserwacje organów ścigania o rozszerzeniu zakresu działalności przestępczej grup zorganizowanych. W roku 2011 po raz pierwszy *Programem* objęto ofiarę handlu ludźmi – praktyk niewolniczych.

Liczba ofiar wspartych przez **Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi** w pewnej mierze świadczy o skali zjawiska – w okresie od kwietnia 2009 r. do grudnia 2011 r. bezpośrednią pomoc otrzymało 619 osób (328 obywateli RP i 251 cudzoziemców). Analizując **dane KCIK** za lata 2009-2011 można zauważyć, iż Polacy stanowią niewiele ponad połowę pokrzywdzonych objętych wsparciem w ramach ww. zadania publicznego (56,6% pokrzywdzonych). Pokrzywdzeni w momencie rekrutacji, zarówno obywatele RP, jak i cudzoziemcy to zwykle osoby bezrobotne lub uczące się, zatem w naturalny sposób powodem ich migracji jest poszukiwanie pracy, czasem konflikty rodzinne. Zdecydowana większość ofiar jest rekrutowana bezpośrednio przez sprawców, w przypadku cudzoziemców przyjeżdżających do Polski zwerbowanie odbywa się także poprzez agencje pośrednictwa pracy. W przypadku Polaków nieznacznie częściej pokrzywdzeni rekrutowani są przez osoby sobie znane niż zupełnie obce, w przypadku cudzoziemców te proporcje są odwrócone. Osoby, którym udzielono wsparcia w ramach KCIK to głównie Polki wykorzystywane seksualnie, rzadziej Polacy wykorzystywani do pracy przymusowej. Wśród pokrzywdzonych znalazły się jednak także osoby zmuszane do popełniania

przestępstw czy do małżeństwa, pojedyncze przypadki zmuszania do żebractwa czy osoby znajdujące się w sytuacji przemocy domowej/niewolnictwa.

W przypadku cudzoziemców więcej było ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej niż wykorzystania seksualnego, stosunkowo często udzielono wsparcia ofiarom handlu ludźmi do żebractwa. Odnotowano także większą liczbę pokrzywdzonych zagrożonych przemocą domową/niewolnictwem.

Uwarunkowania międzynarodowe Planu działań

Zwalczanie handlu ludźmi jest jednym z priorytetowych działań podejmowanych przez Unię Europejską: stanowisko takie zostało wyrażone w tzw. Programie sztokholmskim z roku 2010 wskazującym na konieczność zwalczania poważnej przestępczości oraz przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi oraz usprawnienie działań organów ścigania w państwach UE. Jednocześnie wskazano na konieczność podjęcia współpracy z krajami trzecimi, zwłaszcza poprzez zapewnienie wdrożenia działań przewidzianych w dokumencie AOP (*Action Oriented Paper on trafficking in human beings*).

Ponadto, dostrzegając konieczność stworzenia ram prawnych dla skuteczniejszego systemu wsparcia i ochrony ofiar, a także dla ścigania sprawców tego przestępstwa, w UE podjęto prace nad nowelizacją decyzji ramowej 2002/629/JHA, zakończone przyjęciem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującej decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (*Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA*).

Unia Europejska, uznając zwalczanie handlu ludźmi za jeden z priorytetów, utworzyła w roku 2009 Nieformalną Sieć Krajowych Sprawozdawców/Mechanizmów Ekwiwalentnych ds. Handlu Ludźmi (*An informal EU Network of National Rapporteurs or Equivalent Mechanisms on Trafficking in Human Beings*) służącą wymianie dobrych praktyk. W grudniu 2010 r. powołany został UE Koordynator ds. Handlu Ludźmi.

W czerwcu 2012 r. Komisja Europejska ogłosiła Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Strategia UE na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi na lata 2012-2016*. Celem strategii jest zapewnienie spójnych ram dla istniejących i planowanych strategii w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, a przede wszystkim zapewnienie przez państwa członkowskie implementacji nowej dyrektywy 2011/36/UE poprzez określenie działań priorytetowych i uzupełnienie luk. Strategia ma uzupełniać działania podejmowane przez rządy, organizacje międzynarodowe oraz społeczeństwo obywatelskie UE i państwa trzecie.

Strategia wyznacza 5 priorytetów, na których powinna skupić się Unia Europejska w celu zwalczania handlu ludźmi, tj.: identyfikacja ofiar handlu ludźmi, ochrona pokrzywdzonych i udzielanie im pomocy; lepsza prewencja w zakresie handlu ludźmi; intensywniejsze ściganie sprawców przestępstw handlu ludźmi; ściślejsza koordynacja i współpraca z najważniejszymi podmiotami oraz spójność strategii; większa wiedza o pojawiających się nowych problemach związanych ze wszystkimi formami handlu ludźmi oraz skuteczniejsza reakcja na te problemy.

Polska jest stroną Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi sporządzonej w Warszawie w dniu 16 maja 2005 r., która weszła w życie w dniu 1 marca 2009 r. (Dz.U. Nr 20 poz. 107). W Konwencji przewidziano mechanizm ewaluacji implementacji Konwencji – GRETA. W ramach wizyty odbytej w kwietniu 2012 r. eksperci GRETA dokonali ewaluacji wdrożenia przepisów *Konwencji* przez Polskę. Raport wraz z konkluzjami zostanie opracowany przez GRETE w 2013 r. i przedstawiony Komitetowi Stron (*Committee of the Parties*).

Na forum ONZ w 2010 r. został opracowany Globalny Plan Działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi (*The United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons*), w ramach

którego zaleca się podjęcie działań w takich obszarach jak: zapobieganie handlowi ludźmi, ochrona i wsparcie ofiar, ściganie oraz wzmocnienie współpracy między instytucjami zaangażowanymi w zapobieganie i zwalczanie tego zjawiska, tak na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

W maju 2012 r. w Genewie odbył się drugi Powszechny Przegląd Praw Człowieka (*Universal Periodic Review*) w ONZ. W opinii większości krajów, Polska podejmuje właściwe wysiłki na rzecz zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, nadal jednak za słuszne należy uznać rekomendowanie kontynuacji i wzmocnienia działań na rzecz zagwarantowania praw ofiar handlu ludźmi, w szczególności w zakresie pomocy psychologicznej i materialnej czy działań na rzecz ochrony dzieci przed wykorzystaniem.

Cele Planu

Celem głównym Planu jest stworzenie warunków koniecznych dla skutecznego przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce i wsparcia ofiar tego przestępstwa.

Z kolei do **celów szczegółowych** Planu należą:

- Upowszechnienie wiedzy nt. zjawiska w szczególności w tzw. grupach ryzyka;
- Wzbogacenie oferty i podniesienie standardu działań służących wsparciu ofiar handlu ludźmi (w tym dzieci – ofiar handlu ludźmi);
- Poprawa skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi poprzez doskonalenie narzędzi prawnych, struktur oraz wdrażanie najlepszych praktyk;
- Podniesienie kwalifikacji przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i wsparcie ofiar tego przestępstwa;
- Pogłębienie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi i efektywności podejmowanych działań;
- Wzmocnienie współpracy międzynarodowej.

Zadania dla każdej z ww. kategorii zostały uszczegółowione w tekście niniejszego Planu.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach Planu mają zasięg ogólnokrajowy: tzn. dotyczą bądź działań instytucji centralnych w zakresie tworzenia regulacji prawnych lub modelowych praktyk, bądź działań podejmowanych we wszystkich województwach za pośrednictwem właściwych do tego celu jednostek (m.in. komend wojewódzkich policji, oddziałów straży granicznej, powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury czy wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich).

Plan jest zgodny z założeniami średniookresowej strategii rozwoju kraju zawartymi w dokumencie „*Strategia rozwoju kraju 2007-2015*”^{*}. Realizacja większości wskazanych w Planie działań będzie miała pośredni, pozytywny wpływ na kształtowanie się lokalnych systemów bezpieczeństwa,

System realizacji i monitorowania Planu działania

Na system realizacji i monitorowania działań przewidzianych w Planie składają się następujące elementy:

- międzyresortowy **Zespół ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi**, powołany Zarządzeniem nr 23 Prezesa Rady Ministrów z dn. 5 marca 2004 roku, któremu przewodniczy

---

* Priorytetem 3 „*Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości*”, pkt h „*Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej*”: przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji zarobkowych.

• Priorytetem 4 „*Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa*”, pkt b „*Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny*”: stworzenie efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, stanowiący organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów; obecnie w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele podmiotów administracji rządowej (tj. ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, Ministra Sprawiedliwości, ministra właściwego do spraw zagranicznych, ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej), a także zaproszonych instytucji (Głównego Inspektoratu Pracy, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Prokuratora Generalnego**) i organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką handlu ludźmi (Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”, Caritas Polska, Fundacji Dzieci Niczyje i Fundacji ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Stowarzyszenia Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej)

- **Grupa Robocza** ww. Zespołu odpowiedzialna za bieżące monitorowanie realizacji Planu, w skład której wchodzi eksperci reprezentujący instytucje uczestniczące w pracach Zespołu (w ramach Grupy Roboczej działają grupy eksperckie: grupa ds. problematyki handlu dziećmi, grupa ds. działań prewencyjnych oraz grupa ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi).

Narzędziami okresowej ewaluacji realizacji Planu są:

- sprawozdanie z wykonania Planu zatwierdzone przez ww. międzyresortowy Zespół oraz
- sprawozdanie z prac międzyresortowego Zespołu ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi

przekazywane Prezesowi Rady Ministrów do końca lutego każdego roku.

W związku z tym, iż szczególna odpowiedzialność za ściganie organizatorów handlu ludźmi spoczywa na Policji, a także Straży Granicznej do realizacji zadań z tym problemem związanych powołane zostały specjalne struktury.

W dniu 5 lipca 2007 r. Zastępca Komendanta Głównego **Policji** wydał polecenie powołania do dn. 31 lipca 2007 r. wyodrębnionych etatowo w strukturach Wydziałów Kryminalnych Komend Wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji – Zespołów dw. z Handlem Ludźmi. Koordynację działań wojewódzkich zespołów dw. z handlem ludźmi sprawuje **Centralny Zespół dw. z Handlem Ludźmi** umiejscowiony w Centralnym Biurze Śledczym Komendy Głównej Policji. Od marca 2011 r. w każdym Zarządzie CBS KGP funkcjonują nieetatowi koordynatorzy zwalczania przestępczości handlu ludźmi.

Decyzją Nr 139 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 18 czerwca 2008 r. został powołany **Zespół do spraw stałego monitoringu i koordynacji działań Straży Granicznej** w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi.

W 2009 r. w Komendzie Głównej Straży Granicznej powołano w ramach Wydziału I dw. z Przestępczością Zorganizowaną ZOŚ KGSG **Sekcję I do spraw Nielegalnej Migracji i Handlu Ludźmi**, która odpowiada za koordynację i nadzór nad działaniami podejmowanymi przez Oddziały SG w zakresie przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi.

Ponadto, zarówno w Komendzie Głównej Straży Granicznej, jak również w oddziałach SG istnieją nieetatowi koordynatorzy i zastępcy koordynatorów ds. zwalczania przestępstwa handlu ludźmi. Koordynatorzy są funkcjonariuszami z pionu operacyjno-śledczego.

** Z uwagi na zmiany ustawowe od 31 marca 2010 r. Prokuratura Generalna nie funkcjonuje w strukturach administracji rządowej, prokurator biorący udział w pracach międzyresortowego Zespołu uczestniczy w nim na zasadach § 5 ust. 3 nr 23 zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 marca 2004 r., czyli zaproszenia przez Przewodniczącego Zespołu oraz delegacji Prokuratora Generalnego.

W związku ze zmianami ustawowymi i organizacyjnymi dotyczącymi **Prokuratury** w prokuraturach apelacyjnych wyznaczono prokuratorów zajmujących się monitoringiem i koordynacją postępowań przygotowawczych, których przedmiotem jest handel ludźmi.

W celu usprawnienia działań związanych z udzielaniem pomocy ofiarom handlu ludźmi w jednostkach **urzędów wojewódzkich** odpowiedzialnych za zagadnienia pomocy społecznej wyznaczeni zostali konsultanci ds. ofiar handlu ludźmi.

W roku 2009 rozpoczęło działalność, w formie zadania publicznego zleconego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, **Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi**.

Zasadnicze kierunki działań na lata 2013-2015

Po 10 latach implementacji kolejnych programów/planów przeciwdziałania handlowi ludźmi można stwierdzić, iż obecny Plan jest zwieńczeniem okresu budowania systemu reagowania na handel ludźmi, a zarazem winien otwierać nowy etap aktywności.

Zgodnie z opinią niezależnych badaczy problemu handlu ludźmi w Polsce w ciągu wspomnianych 10 lat wypracowany został system przeciwdziałania handlowi ludźmi, na który składają się przepisy prawa służące ściganiu sprawców przestępstwa i ochronie osób pokrzywdzonych, wyspecjalizowane jednostki organów ścigania przeznaczone do zwalczania handlu ludźmi oraz system wsparcia ofiar realizowany głównie przez organizacje pozarządowe w oparciu o finansowanie z budżetu państwa. Istnieje także opisany wyżej mechanizm monitorowania i koordynacji działań. Istniejący system powstał w sposób ewolucyjny, stąd potrzeba jego opisanie na nowo i zdefiniowania ról podmiotów, które nań się składają. Z pewnością wymaga on ciągłego doskonalenia i dostosowywania do zmieniającego się obrazu zjawiska handlu ludźmi.

Warunkiem adekwatnej reakcji na wyzwania jest trafne ich odczytanie, dlatego też w obecnym Planie tak istotną rolę odgrywają badania zjawiska i badania stanu świadomości opinii publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem tej grupy ryzyka, jaką stanowi młodzież. Słabą stroną realizacji dotychczasowych Planów była skala i nieskoordynowany sposób prowadzenia działań prewencyjnych. Badania przewidziane w ramach obecnego Planu winny posłużyć jako podstawa do rozpoznania sytuacji i budowania swego rodzaju strategii działań prewencyjnych.

Jednym z najistotniejszych zadań umieszczonych w obecnym Planie jest zainicjowanie działalności wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi – regionalnych platform wymiany informacji i współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi. Ich uruchomienie winno w znaczący stopniu usprawnić organizację działalności prewencyjnej, wsparcia i reintegracji ofiar (w szczególności obywateli polskich), wyzwolić aktywność w tym zakresie lokalnych samorządów i organizacji pozarządowych.

Niezmienne istotnym zadaniem warunkującym sprawne funkcjonowanie systemu przeciwdziałania handlowi ludźmi pozostaje ustawiczne podnoszenie kwalifikacji tych wszystkich jego uczestników systemu, którzy mogą mieć do czynienia z przypadkami handlu ludźmi, przede wszystkim zaś ofiarami tego przestępstwa. Ze względu na wagę tego zagadnienia w obecnym Planie zadania z nim związane tworzą specjalnie wyodrębnioną część.

W zakresie działalności organów ścigania nową sytuację wymagającą analizy i zastosowania nowych rozwiązań stworzy przewidywane objęcie właściwością Straży Granicznej zwalczania przestępstw handlu ludźmi. Jednocześnie konieczne jest zwrócenie uwagi i ocena efektywności działań skierowanych na zwalczanie tzw. handlu wewnętrznego w Polsce, dotyczącego obywateli RP i innych państw UE.

Źródła finansowania

Rok 2013

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na realizację zadań przewidzianych w *Krajowym Planie Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013-2015* zabezpieczyło w budżecie państwa na 2013 rok środki finansowe w wysokości 135 000 PLN - § 4300, oraz środki finansowe w łącznej wysokości 778 000 PLN - § 2810 i § 2820 na realizację zadania „Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/ świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi” (Część II, pkt 7 *Krajowego Planu...*).

Łącznie w budżecie MSW na rok 2013 zabezpieczono środki finansowe w wysokości 913 tys. PLN (zgodnie z ustawą budżetową na rok 2013).

Ponadto, **Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej** zaplanowało w budżecie na 2013 rok środki finansowe w wysokości 140 000 PLN z przeznaczeniem na realizację szkoleń kadry pomocy społecznej w zakresie postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi . Dodatkowo MPiPS przeznaczy środki finansowe na wsparcie ośrodków interwencji kryzysowej w zależności od możliwości finansowych budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra PiPS. Na lata 2014-2015 Ministerstwo Pracy i Polityki społecznej przewiduje zabezpieczenie środków na zbliżonym poziomie.

Łącznie w budżetach MSW oraz MPiPS na rok 2013 zabezpieczono środki w wysokości 1 053 tys. PLN.

Rok 2014

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na realizację zadań planuje zabezpieczyć w budżecie państwa na 2014 rok, środki finansowe w wysokości 143 000 PLN - § 4300, oraz środki finansowe w wysokości 1 000 000 PLN - § 2810 i § 2820 Łącznie w budżecie MSW na rok 2014 planuje się zabezpieczyć środki finansowe w wysokości 1 143 tys. PLN .

Łącznie w budżetach MSW oraz MPiPS na rok 2014 planuje się zabezpieczyć środki w wysokości ok. 1 283 tys. PLN. Ostatecznie kwoty te będą wynikały z ustawy budżetowej.

Rok 2015

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na realizację zadań planuje zabezpieczyć w budżecie państwa na 2015 rok, środki finansowe w wysokości 148 000 PLN - § 4300, oraz środki finansowe w wysokości 1 005 000 PLN - § 2810 i § 2820 Łącznie w budżecie MSW na rok 2014 planuje się zabezpieczyć środki finansowe w wysokości 1 153 tys. PLN .

Łącznie w budżetach MSW oraz MPiPS na rok 2015 planuje się zabezpieczyć środki w wysokości ok. 1 293 tys. PLN. Ostatecznie kwoty te będą wynikały z ustawy budżetowej.

Tym samym w latach 2013-2015 szacunkowy koszt realizacji zadań Krajowego Planu Działań przypisanych do MSW oraz MPiPS wyniesie ok. 3 629 tys. PLN.

Należy przy tym podkreślić, że celem wykonania zadań w ich optymalnym kształcie instytucje i organizacje zaangażowane w ich realizację, podobnie jak w latach poprzednich, nie ustają w wysiłkach na rzecz pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych takich, jak fundusze Unii Europejskiej czy Norweski Mechanizm Finansowy i im podobnych.

Część I

Działania prewencyjne,

1. Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi:

1.1. Zorganizowanie przeglądów filmów nt. handlu ludźmi.

W oparciu o doświadczenia płynące z realizacji międzynarodowego festiwalu filmów nt. handlu ludźmi „18/18”- 18 Human Stories on 18 October 2012: Film Festival on Occasion of the Sixth European Anti-Trafficking Day, który odbył się w Warszawie w dniach 16 - 18.10.2012 r. planuje się organizację przeglądów filmów poświęconych problematyce handlu ludźmi w wybranych miastach na terenie kraju.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i samorządami lokalnymi

Termin realizacji: październik 2013, 2014, 2015 r.

1.2. Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej.

Odpowiedzialni za realizację: szkoły Policji i Straży Granicznej, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: październik 2013, 2014, 2015 r.

1.3. Zorganizowanie wydarzeń (np. happeningów) promujących problematykę handlu ludźmi skierowanych do ogółu społeczeństwa.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i samorządami lokalnymi

Termin realizacji: październik 2014, 2015 r.

2. Kampanie informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób udających się w poszukiwaniu pracy do krajów UE:

2.1. Przygotowanie filmu prewencyjnego, do wykorzystania w ramach działań urzędów pracy i innych instytucji i organizacji.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej

Termin realizacji: 2013 r.

2.2. Aktualizacja „kompasu podróznego – przewodnika dla osób wyjeżdżających za granicę w celu podjęcia pracy” – publikacja elektroniczna do wykorzystania przez zainteresowane instytucje.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej i organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2013 r.

3. Działania informacyjne skierowana do ogółu społeczeństwa:

3.1. Utworzenie i prowadzenie portalu WWW dla profesjonalistów i osób zainteresowanych problemem handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2013 r.

3.2. Przygotowanie i prezentacja w różnych miastach kraju mobilnej wystawy poświęconej problematyce handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Biurem Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji w Warszawie

Termin realizacji: przygotowanie wystawy - 2014,r.
prezentacja wystawy - 2015 r.

3.3. Organizacja radiowej kampanii informacyjnej nt. zagrożenia handlem ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2015 r.

3.4. Opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych na temat zjawiska handlu dziećmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi (Fundacja Dzieci Niczyje)

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

3.5. Upowszechnianie informacji na temat zagrożeń związanych z handlem ludźmi w ulotkach i broszurach przygotowanych w ramach realizacji zadań na rzecz rynku pracy.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Termin realizacji: 2013 - 2015 r.

4. Kampania informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób przybywających do Polski celem podjęcia pracy:

4.1. Opracowanie i upowszechnienie ulotek dla potencjalnych cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi do dystrybucji w przejściach granicznych i urzędach konsularnych RP.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej i Ministerstwem Spraw Zagranicznych

Termin realizacji: 2014 r.

5. Działania popularyzujące problematykę handlu ludźmi skierowane do młodzieży:

Przeprowadzone analizy potwierdzają, iż młodzież (szkolna, a także akademicka) jest istotną grupą ryzyka jeśli chodzi o obywateli polskich - ofiary handlu ludźmi.

5.1. Organizacja przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych konkursów skierowanych do młodzieży:

5.1.1. Konkursu na pracę dyplomową na temat handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: ogłoszenie konkursu – październik 2014 r.
rozstrzygnięcie konkursu – październik 2015 r.

5.1.2 Konkursu na komiks dot. handlu ludźmi do pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: ogłoszenie konkursu - październik 2013 r.
rozstrzygnięcie konkursu - czerwiec 2014 r.
druk komiksu - 2014 lub 2015 r.

5.1.3 Konkursu dla młodzieży – konkurs na plakat promujący kampanię informującą o handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: ogłoszenie – październik 2014 r.

rozstrzygnięcie – czerwiec 2015 r.

druk plakatu – 2015 r.

5.2. Opracowanie i upowszechnienie ulotki informacyjnej dla młodzieży szkolnej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: opracowanie w oparciu o linię graficzną komiksu lub plakatu - 2015 r.

5.3. Organizacja spotkań informacyjnych dla młodzieży szkolnej prowadzonych przez przeszkolonych pedagogów lub pracowników organizacji pozarządowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

5.4. Szkolenia na temat handlu dziećmi i komercyjnego wykorzystywania dzieci kierowane do nauczycieli i pedagogów pracujących z młodzieżą w wieku 13-18 lat.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

6. Promowanie i wdrażanie Kodeksu Postępowania (Code of Conduct) mającego na celu ochronę dzieci przed komercyjnym wykorzystaniem seksualnym w turystyce.

Od 2012 roku Fundacja Dzieci Niczyje pełni funkcję Lokalnego przedstawiciela Kodeksu Postępowania, który ma na celu podnoszenie świadomości na temat problemu komercyjnego wykorzystywania seksualnego dzieci w turystyce, w tym handlu dziećmi oraz inicjowanie i wdrażanie działań, które przeciwdziałają tej formie krzywdzenia małoletnich. Kodeks powstał w 1998 r. z inicjatywy organizacji ECPAT Sweden przy wsparciu UNICEF oraz Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO). Działania będą realizowane głównie przy współpracy z firmami i instytucjami z branży turystycznej (agencje podróży, hotele, przewoźnicy, wydziały turystyki etc.).

Odpowiedzialni za realizację: Fundacja Dzieci Niczyje jako lokalny przedstawiciel Kodeksu Postępowania przy wsparciu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Komendy Głównej Policji

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

Część II

Wsparcie i ochrona ofiar

1. Opracowanie i opisanie zasad funkcjonowania Krajowego Mechanizmu Referencyjnego (National Referral Mechanism) dla ofiar handlu ludźmi.

Szereg zmian w zakresie obowiązującej legislacji dot. wsparcia dla ofiar handlu ludźmi, jak i zmian dotyczących funkcjonowania i kompetencji instytucji uczestniczących w procesie wsparcia, jakie nastąpiły od roku 2006 kiedy wdrożony został „Model wsparcia/ochrony ofiary handlu ludźmi” powoduje konieczność ponownego zdefiniowania i opisanie mechanizmu referencyjnego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi

Termin realizacji: zdefiniowanie i opisanie mechanizmu – 2014 r.
zakończenie procesu uzgodnień z instytucjami zaangażowanymi – 2015 r.

2. Wdrożenie nowych rozwiązań dotyczących legalizacji i warunków pobytu ofiar handlu ludźmi – obywateli państw trzecich wprowadzanych nową ustawą o cudzoziemcach.

W ramach nowej ustawy o cudzoziemcach planuje się m.in.:

- wprowadzenie zaświadczenia dla domniemyanych ofiar handlu ludźmi m.in. potwierdzającego legalność pobytu na terytorium RP
- wprowadzenie możliwości edukacji na szczególnych warunkach dla cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi
- wprowadzenie możliwości uzyskania zezwolenia na pobyt stały przez ofiarę handlu ludźmi na szczególnych warunkach, już po 2 latach pobytu na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi
- wprowadzenie możliwości stosowania zakupu kontrolowanego w sprawach o handel ludźmi przez Straż Graniczną

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2014 r. w zależności od daty wejścia ustawy w życie

3. Opracowanie i wdrożenie nowego „Algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi”:

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z Urzędem ds. Cudzoziemców, Prokuraturą Generalną Ministerstwem Sprawiedliwości i organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: opracowanie założeń i projektu Algorytmu – 2013 r.
zakończenie procesu konsultacji i wdrożenie Algorytmu - po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o cudzoziemcach – 2014 r.

3.1. Opracowanie i upowszechnienie informacji dla zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi dot. ich praw (w języku zrozumiałym dla ofiary).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2014 r.

3.2 Wdrożenie narzędzia (w formie kwestionariusza) ułatwiającego identyfikację ofiar handlu ludźmi, uwzględniającego charakterystykę różnych form wykorzystania .

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych/ Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: pilotażowe zastosowanie narzędzia w jednostkach Straży Granicznej – 2013 r.
ewaluacja funkcjonowania/ propozycje usprawnień – 2014 r.
wdrożenie narzędzia – 2015 r.

3.3 Opracowanie zasad dokonywania analizy ryzyka w przypadku powrotu ofiary do kraju pochodzenia.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej, Komenda Główna Policji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i Biurem Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji w Warszawie

Termin realizacji: 2014 r.

4. Wdrożenie standardów, jakie winny spełniać instytucje zdolne i uprawnione do udzielania pomocy ofiarom/świadkom handlu ludźmi a także placówki, w których mogą być umieszczane ofiary handlu ludźmi.

Na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych powstały analizy dotyczące standardów bezpiecznej placówki, jak i zasad udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi . Na podstawie tychże analiz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt dokumentu – wytycznych w tym zakresie.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: zakończenie procesu konsultacji – 2013 r.

upowszechnienie wytycznych – 2014 - 2015 r.

5. Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

6. Popularyzacja modelu reintegracji ofiary handlu ludźmi, monitorowanej i wspieranej przez profesjonalne służby socjalne i organizacje pozarządowe.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

7. Wdrażanie modelu wsparcia/ochrony dziecka – ofiary handlu ludźmi:

Z inicjatywy MSW od 2009 r. w wybranych województwach był wdrażany projekt pilotażowy, mający na celu ustanowienie systemu wsparcia i ochrony małoletnich pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi obejmujący m.in.: ustanowienie sieci bezpiecznych placówek, jak również opracowanie materiałów instruktażowych wspomagających identyfikację małoletnich ofiar. Kolejnym krokiem w budowaniu kompleksowego systemu wsparcia i ochrony małoletnich ofiar jest opracowanie standardów bezpiecznej placówki, stanowiących punkt odniesienia dla innych placówek pełniących pieczę nad małoletnimi oraz algorytmu postępowania poszczególnych instytucji w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa handlu ludźmi na szkodę małoletniego.

7.1. Opracowanie standardów, jakie winny spełniać placówki zapewniające schronienie i opiekę małoletnim ofiarom handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2013 , 2014 r.

7.2. Opracowanie algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa handlu ludźmi na szkodę małoletniego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej, Urzędem ds. Cudzoziemców, Prokuraturą Generalną Ministerstwem Sprawiedliwości i organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2013, 2014 r.

7.3. Wdrożenie Programu wsparcia i ochrony małoletnich ofiar handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2015 r.

Część III

Poprawa skuteczności ścigania

1. Przeprowadzenie analizy możliwości poprawy koordynacji działań Policji, Straży Granicznej i Prokuratury w zakresie zwalczania handlu ludźmi.

W związku ze zmianami organizacyjnymi i kompetencyjnymi zachodzącymi w Policji, Straży Granicznej i Prokuraturze niezbędne jest przeanalizowanie możliwości usprawnienia współpracy w zwalczaniu handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Prokuraturą Generalną

Termin realizacji: Analiza istniejących struktur i mechanizmów koordynacji oraz dotychczasowych doświadczeń – 2014 r.
Przedstawienie rekomendacji – 2015 r.

2. Organizacja corocznych spotkań przedstawicieli Straży Granicznej i Państwowej Inspekcji Pracy zaangażowanych w realizację kontroli legalności zatrudnienia na terytorium RP.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

3. Organizacja seminarium nt. możliwości zastosowanie zakupu kontrolowanego w sprawach dotyczących handlu ludźmi.

Obecnie istniejące przepisy regulujące instytucję zakupu kontrolowanego odnoszą się do przedmiotów. Zgodnie ze stanowiskiem Prokuratury Generalnej nie mogą one znaleźć zastosowania w przypadku przestępstwa handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2013 r.

4. Zainicjowanie działalności wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi z udziałem przedstawicieli wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, Policji, Straży Granicznej, inspekcji pracy, władz samorządowych oraz organizacji pozarządowych.

W związku z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, która weszła w życie dnia 1 kwietnia 2010 roku wojewoda jest odpowiedzialny za „koordynowanie, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi”. W oparciu o powyższy zapis nastąpiło powołanie Mazowieckiego Zespołu ds. Handlu Ludźmi jako regionalnej platformy wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w problematykę handlu ludźmi w tym regionie. Koniecznym wydaje się, poprzedzone odpowiednim przeszkoleniem potencjalnych uczestników, uruchomienie analogicznych zespołów w pozostałych województwach.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z właściwymi urzędami wojewódzkimi i instytucjami wchodzącymi w skład zespołów

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

Cześć IV

Podnoszenie kwalifikacji

1. Szkolenia dla organów ścigania i przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości:

1.1. Zorganizowanie warsztatów szkoleniowych dla koordynatorów i członków zespołów w komendach wojewódzkich Policji oraz koordynatorów w oddziałach Straży Granicznej celem wymiany doświadczeń i informacji.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej, Komenda Główna Policji,
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.2. Szkolenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w ramach kompleksowego systemu szkoleń na temat handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej,
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.3. Wdrażenie kompleksowego systemu szkoleń na temat handlu ludźmi w Policji:

1.3.1. Analiza potrzeb szkoleniowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji
Termin realizacji: 2013 r.

1.3.2. Ewaluacja istniejącego systemu szkoleń.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji
Termin realizacji: 2014 r.

1.3.3. Przedstawienie propozycji zmian.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji
Termin realizacji: 2015 r.

1.4. Szkolenia dla pracowników ośrodków strzeżonych lub aresztów w celu wydalenia w zakresie identyfikacji i postępowania z ofiarami handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej i organizacjami pozarządowymi
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.5. Szkolenie dla rzeczników organów ścigania poświęcone zakresowi informacji i metodom skutecznego przekazu medialnego w przypadku spraw o handel ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.6. Szkolenie dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej prowadzących spotkania z młodzieżą z zakresu metodyki prowadzenia zajęć o handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej i organizacjami pozarządowymi
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.7. Szkolenie dla sędziów i prokuratorów poświęcone kryminalistycznym, kryminologicznym i prawnym aspektom handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury w zależności od dostępnych środków finansowych i możliwości organizacyjnych

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

1.8. Warsztaty dla funkcjonariuszy Straży Granicznej i prokuratorów poświęcone współpracy w zakresie ścigania handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Prokuraturą Generalną

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

1.9. Warsztaty dla prokuratorów, funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej – dot. powoływania i praktycznych aspektów funkcjonowania Joint Investigation Team.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej i Prokuraturą Generalną

Termin realizacji: 2014 lub 2015 r.

2. Szkolenia dla osób/profesjonalistów świadczących pomoc ofiarom handlu ludźmi:

2.1. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, przede wszystkim kadry ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Centralnym Ośrodkiem Szkolenia Straży Granicznej oraz organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

2.2. Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie programu „Dobrowolne powroty”, w tym w postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki.

Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej oraz Urzędem ds. Cudzoziemców – w zakresie realizacji szkoleń

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

2.3. Szkolenie dla pracowników organizacji pozarządowych w zakresie wspierania ofiar handlu ludźmi .

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

2.4. Wdrażenie szkoleń dla pracowników służby zdrowia mogących mieć kontakt z ofiarami handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Ministerstwem Zdrowia i organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: analiza potrzeb - 2013 r.

opracowanie propozycji - 2014 r.

wdrożenie szkoleń - 2015 r.

2.5. Zorganizowanie spotkania informacyjnego nt. handlu ludźmi w szczególności do pracy przymusowej dla personelu konsularnego krajów pochodzenia ofiar identyfikowanych w Polsce.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji
Termin realizacji: 2014 r.

2.6. Zorganizowanie szkoleń nt. zjawiska handlu ludźmi dla polskiego personelu konsularnego krajów docelowych dla polskich ofiar handlu ludźmi identyfikowanych za granicą.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych
Termin realizacji: 2014 r.

3. Szkolenia wspomagające identyfikację ofiar:

3.1. Szkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy i pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

3.2. Szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Komendą Główną Straży Granicznej oraz organizacjami pozarządowymi odpowiedzialnymi za prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

Część V

Badania dot. problematyki handlu ludźmi / Ewaluacja działań

1. Opracowanie i publikacja corocznych raportów na temat handlu ludźmi w Polsce.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi
Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.1. Opracowanie publikacji podsumowującej realizację krajowych planów działań przeciwko handlowi ludźmi w latach 2003 – 2013.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Termin realizacji: 2014 r.

2. Doskonalenie systemu gromadzenia danych dot. handlu ludźmi będących w dyspozycji organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organizacji i instytucji świadczących pomoc ofiarom handlu ludźmi z uwzględnieniem dorobku i zaleceń UE w tej dziedzinie.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

3. Badania zjawiska handlu ludźmi

3.1. Analiza sytuacji ofiar handlu ludźmi, które korzystały z pomocy i wsparcia w latach 2006-2012

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Fundacją La Strada

Termin realizacji: 2014 r.

3.2. Analiza orzecznictwa w sprawach o handel ludźmi po wejściu w życie przepisu art. 115 § 22 Kodeksu karnego, zawierającego definicję handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2015 r.

3.3. Analiza akt spraw dot. handlu ludźmi i przestępstw okolo prostytutkinych na szkodę małoletnich.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

4. Przeprowadzenie badań dot. świadomości zagrożenia handlem ludźmi.

4.1. Ogólnopolskie badanie opinii publicznej dot. świadomości /stanu wiedzy nt. zagrożenia handlem ludźmi i wsparcia jego ofiar.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

4.2. Badania ankietowe dot. świadomości zagrożenia zjawiskiem handlu ludźmi przeprowadzone w wybranych szkołach.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

4.3. Badanie ankietowe dot. świadomości zagrożenia zjawiskiem handlu ludźmi przeprowadzone na wybranych uczelniach wyższych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2014, 2015 r.

5. Organizacja debaty „okrągłego stołu” nt. możliwości i zasadności ustanowienia w Polsce zalecanej w Konwencji Rady Europy przeciwko handlowi ludźmi oraz dyrektywie 2011/36/UE instytucji Krajowego Sprawozdawcy ds. Handlu Ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2014 lub 2015 r.

Cześć VI

Współpraca międzynarodowa

1. Wzmocnienie współpracy z instytucjami właściwymi do zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk i informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku handlu ludźmi:

1.1. Organizacja spotkań eksperckich poświęconych wzmocnieniu współpracy w przeciwdziałaniu handlowi ludźmi z przedstawicielami państw Partnerstwa Wschodniego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015 r.

1.2. Organizacja przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym z udziałem krajów docelowych, tranzytowych i pochodzenia ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Termin realizacji: 2013, 2014, 2015r.